

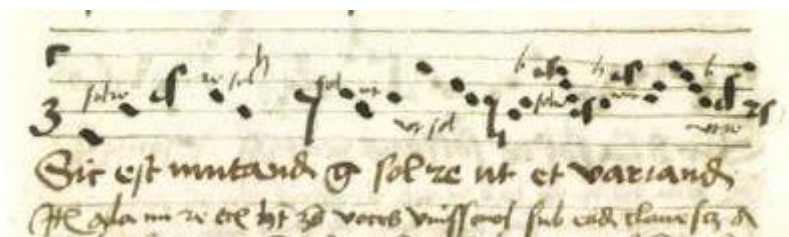


ÉNEK-ZENETANÍTÁS – ÖRÖKSÉG, MEGÚJULÁS, KIHÍVÁSOK

HABILITÁCIÓS TÉZISEK

Kelemen Judit

munkásságának összefoglalása



ESZTERHÁZY KÁROLY EGYETEM

NEVELÉSTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

2020

1. KUTATÁSI, OKTATÁSI ÉS SZAKMÓDSZERTANI MUNKÁSSÁG BEMUTATÁSA

1.1. A MŰVÉSZETI NEVELÉS HATÁSA, JELENTŐSÉGE ÉS EREDMÉNYEI

1.1.1. A zenei nevelés helye az esztétikai nevelésben

Nicolaus Harnoncourt, a kiváló muzsikus harminc esztendeje papírra vetett gondolatai lényegre törően, aktualitásukból semmit sem veszítve fogalmazták meg a művészet jelentőségét az emberi életben: korunk számos diszharmonikus jelensége kifejezetten annak eredménye, hogy a művészet már nem aktív része életünknek, nyelvünket „szégyenletesen és fantáziátlanul a »kimondható« dolgokra” redukáljuk. (Harnoncourt, 1988, 10.)

A magyar zenekultúra és zenepedagógia kiemelkedő alakja, Kodály Zoltán 1966-ban a technológiai fejlődéstől függés lélektani-érzelmi káros hatásainak tulajdonítja a dehumanizáció és neurózis mellett a gyermekek „közönyös, érdektelen, unatkozó, gyakran ellenséges” megnyilvánulásait és a tanulási kedv megszűnését – ezek okát azon érzelmi élmények hiányára vezeti vissza, melyek által alkalmassá válnának a zenei befogadásra. (Kodály, 1989, 203.)

A művészeti nevelés szerepe, emberformáló ereje azonban már az ókori kultúrák feljegyzései óta (pl. Platón, 1977. 20 – 21.) nyilvánvaló a pedagógusok számára, de a XVII. század Európá-szerte ismert cseh-morva reformpedagógusa, a Sárospatakon négy esztendőt (1650–1654) töltő Johannes Amos Comenius is sokszor hangsúlyozta a művészeti nevelés szerepét és jelentőségét. Hisz az emberi érzések, gondolatok művészi megjelenítései, kifejezési formái az ember legősibb megnyilvánulásai közé tartoznak – mindezek iskolai környezetben a művészeti nevelés során jutnak el a gyermekekhez. A művészeti nevelés egyik alappillére a zenei nevelés. Az éneklés, a zene az óvodás és a kisiskolás gyermekek esztétikai élményein belül kiemelt fontosságú. A huzamosabb ideig tartó ének, mozgásos-dalos játék feszültségoldó hatású, biztosítja a nyugodt és mozgásos tanórarészek kiegyensúlyozott arányát, míg a zenehallgatás a zene karakterének megfelelően megnyugtatja, felvidítja vagy lelkesíti a gyermekeket, gazdagítja érzelmvilágukat, fokozza a zenei élmény hatását. A felszabadult, boldog, hosszú gyermekkor a harmonikus felnőtt élet alapja.

1.1.2. A zenetanulás személyiségformáló ereje és transzferhatásai

A zenetanulás személyiségformáló ereje mellett a zenetanulás általános igényszint-növelő-, valamint transzferhatásai is ismertek a szakmabéliek számára. S bár Kodály Zoltán számos alkalommal felhívta a figyelmet e jótékony hatásokra, a mindennapok gyakorlatában jól érzékelhető a korábban világhírű magyar zenei nevelés ellaposodása, a kodályi szisztéma torzulása, az eredeti szándék és az egykor fényes eredmények megfakulása. Napjaink legújabb pedagógiai törekvéseinek közös vonása, hogy a művészeteknek, s így a zenei nevelésnek is kiemelt szerepet szánunk, hisz a gyermekek személyiségének formálása, az önkifejezés, a különféle általános képességek fejlődése mind-mind összefüggésbe hozható a különböző művészeti ágak művelésével.

Rövid áttekintéssel kívánjuk bemutatni azon zenepedagógiai/művészetpedagógiai törekvéseket, amelyek a személyiség legteljesebb kibontakoztatása mellett a társadalmi felzárkózás lehetőségét is magukban hordozzák.

A Kodály nevével fémjelzett, a mindennapos énekórákat biztosító ún. ének-zene tagozatos általános iskolák elterjedését követően számos vizsgálat történt. A legelső Barkóczi Ilona és Pléh Csaba végezték: kutatásaik megerősítették, hogy a zenei tagozatba járó gyermekek jobban alkalmazkodtak a gondolkodási feladatokhoz, fejlettebb kreativitással bírtak, nagyobb emocionális érzékenységgel rendelkeztek, mélyebb élményfeldolgozás és nagyobb belső kontroll volt rájuk jellemző, s jóval kevesebb gyermek szakadt le a közösségtől, mint a kontrollcsoportokban. (Laczó, 2002, 88.)

Napjainkban a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma aggasztóan és folyamatosan gyarapszik, e gyermekek lelki sérülései, legtágabban értelmezett fejlődésük veszélybe kerülése már mindannyiunk problémája. E társadalmi kihívásokra egyfajta művészetpedagógiai válasz a világhírű hegedűművész, Lord Yehudi Menuhin (1916–1999) által 1993-ban elindított *Music Europe (MUS-E®)* program, melynek központi gondolata a toleranciára nevelés a művészetek eszközével. S bár a program közel 25 esztendeje indult útjára, aktualitásából semmit nem veszített.

A program „A világ kulturális fejlődésének évtizede” elnevezésű UNESCO-projekthez kapcsolódott „A zene mint az egyensúly és tolerancia forrása” alcímmel. A törekvés lényegét Menuhin így foglalja össze saját szavaival: „*szembe futni a leépülő civilizáció fő áramlatával. A MUS-E project a Kodály-módszerre és egy befejezett »Music at School« – 50 svájci iskolában*

lezajlott – kísérletre épült.” (Kismartony, 2011. 53.) E művészeti nevelési projekt arra fókuszál, hogy „[...] segítse a gyermekeket a személyes kiteljesedés hosszú útján művészetek – zene, tánc, éneklés, dráma és vizuális művészetek – által. [...] A projekt támogatja a szociális integrációt, és célja, hogy csökkentse az erőszak, a rasszizmus és a szociális kirekesztés mértékét a fiatalok körében.” (Kelemen, 2014, 86.)

Az elgondolás szerint a művészet újszerű iskolai alkalmazásával (pedagógusok helyett művészek foglalkoznak a tanulókkal) a gyermekek olyan képességei fejlődnek, amelyek nem csupán világlátásukat gazdagítják, de eszközt adnak számukra a kreativitás széles körű kibontakoztatására, szabadidejük értelmes eltöltésére, az aktív közösségi életben való részvételre, továbbá életminőségük javítására. Menuhin hátrányos helyzetű gyermekekkel foglalkozó iskolák számára ajánlotta módszerét, lehetőség szerint az első osztályban bevezetve. A program egyértelműen szociális célt szolgál, melyhez a művészetek emberformáló erejét használja fel.

A rendszeresen végzett különféle zenei tevékenységek (hangszerjáték, éneklés, gyakorlás) idegrendszeri háttérének vizsgálata, a muzsikáláshoz szükséges agyműködési folyamatok alakulása, valamint a zenetanulás hatása az érzelmi, szociális és kognitív képességekre az utóbbi évtizedek agykutatóinak ad hálás témát. Az viszont általánosan ismert tény, hogy az emberi agy jobb és bal féltékéi más-más „munkamegosztással” dolgoznak, s ebben az összefüggésben kifejezetten érdekes lehet a zenetanulás transzferhatásainak ismerete, azaz egy tipikusan jobb agyféltekéhez kötődő tevékenység jótékony hatásai a bal agyféltekés tevékenységekre.

Az intenzív zenei nevelés vonatkozásában Gombás Judit megállapítja, hogy a féltékék közti jobb kommunikáció és a beszédközpontnál megfigyelhető sajátos aszimmetria eredményezheti, hogy *„a zenészek nyelvi memóriában, verbális fluencia terén, az érzelmek verbális kifejezésében rendre felülmúlják a nem zenészeket.” (Gombás, 2014, 239.)*

A korai gyermekkorban kezdődő zenei nevelés transzferhatásairól kiemeli rövidtávon a zenei aktivitás és a motivációs szint, az érzelmi állapot és a mozgásos tevékenységek, továbbá a társas aktivitás mértéke között kimutatható erős kapcsolatot. A hosszú távú intenzív zenetanulás és a fejlettebb nyelvi képességek között nagyon erős kapcsolatot mutat ki, de a mások által is igazolt fejlettebb empátia, kreativitás és a logikus gondolkodás képessége mellett az önbecsülés és a téri orientációs képesség kedvező eredményeit is kimutatja. (Gombás, i. m. 241–242.) A memória és a zenetanulás összefüggéseivel kapcsolatban egy vizsgálatra hivatkozik, amelyet

képzett muzsikusok és nem-zenészek körében végeztek a rövid és hosszú távú verbális memória vizsgálatával hallás és olvasás utáni felidézéssel feladatokban. A napi szinten gyakorló zenészek minden feladatban felülmúlták a kontrollcsoport eredményeit. Ezzel kapcsolatban feltételezi, hogy „*ez a hatás nem csak önmagában a zenei képzésnek köszönhető, hanem talán azoknak a módszereknek is, ahogyan a zenészek próbálnak: egyszerre több – szóbeli és írásbeli – instrukciót kell észben tartaniuk.*” (Gombás, uo.)

A zenetanulás és a tantárgyi teljesítmények vonatkozásában az olvasás, a nyelv és a matematika terén megmutatkozó összefüggések egyaránt a zenetanulás jótékony hatását mutatják. Gévayné Janurik Márta rámutat, hogy az írott szöveg olvasása és a kottaolvasás során egyaránt *szimbólumok vizuális kódját kell megfejteni, de további párhuzamosság fedezhető fel a fonológiai tudatosság, a fonématudatosság, a szófelismerés, az ortográfiai tudatosság és a folyékonyosság készségénél.* (Gévayné, 2010. 77-78.)

A hangmagasság és a ritmus észlelésének képessége nélkülözhetetlen a zenei folyamatok követéséhez. Kevésbé ismert azonban e képességek olvasástanulásban betöltött szerepe, mely kapcsán Gombás Judit diszlexiás gyermekek körében végzett vizsgálatokra hivatkozva megállapítja, hogy a ritmikai készségek fejlesztése nagyban segíti a fonológiai tudatosságot és az olvasást. (Gombás, i. m. 241.)

Általánosan elfogadott az idegennyelv-tanulásban a memória és a célnyelv sajátos intonációját utánozó/felidező képesség kulcsfontosságú szerepe. A zenetanulás e téren is kedvező hatásokat mutat: a korábban zenét tanulók rövidtávú memóriája és intonációs képességei felülmúlták társaik eredményét. E felismerés nyomán javasolja, „*hogy a zenei képzést talán érdemes lenne tudatosabban integrálni az idegen nyelvek oktatásának módszertanába.*” (Gombás, i. m. 241.)

A zenetanulás és a matematikai képességek összefüggései, a matematikai képességek zenei környezetben való fejlesztésének lehetősége szintén jól ismert a kutatók előtt. Kognitív idegtudományok eredményeire hivatkozva a matematikai gondolkodás alapjaként számon tartott három képesség (számlálás, a számok közelítő nagysága, a geometriai tulajdonságok és kapcsolatok) vonatkozásában megállapítható, hogy ismét az intenzív zenei képzésben részesülő gyermekek teljesítettek jobban a vizuális formák geometriai tulajdonságainak azonosítása terén, valamint a térbeli-időbeli képességekben. (Gévayné, i. m. 91.)

Források:

- Gévayné, Janurek Márta, A zenei hallásképességek fejlődése és összefüggése néhány alapképességgel 4-8 éves kor között. PhD-értekezés. Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged, 2010.
- Gombás, Judit: A zenei tevékenységek pszichológiai hatásai. In: Torgyik Judit (szerk.): Sokszínű pedagógiai kultúra. 2014.
<http://www.irisro.org/pedagogia2014januar/0312GombasJudit.pdf> (2020. március 23.)
- Harnoncourt, Nicolaus: A beszédszerű zene (ford. Péteri Judit) Editio Musica, Budapest 1988.
- Kismartony, Katalin: Tizenkét évvel a MUS-E program budapesti kísérleti szakaszának befejezése után – Milyen eredményeket hozott a „tanítóknak, a tanároknak” a program? In: Döbrössy János (szerk.): Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Karának Tudományos Közleményei XXXIII. Ének-zenei nevelés. 2011. 51 – 71. ISSN 1587-4249 ISSN 2063-0794
- Kodály, Zoltán: Zenei nevelés, embernevelés – nyilatkozat. In: Visszatekintés. Hátrahagyott írások, beszédek, nyilatkozatok. III. kötet, („Magyar Zenetudomány 7.” szerk. Bónis Ferenc) 3. kiadás, Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1989.
- Laczó, Zoltán: Zenepedagógia és társadalom. In: Hang és lélek. Új utak a zene és társadalom kapcsolatában. Budapest, Magyar Zenei Tanács, 2002. 88.)
- Platón: Zene az ideális államban. In: Örök muzsika. Zenetörténeti olvasmányok. (Összeállította és jegyzetekkel ellátta Barna István.) Zeneműkiadó, Budapest, 1977. 20–21.)

Saját publikációk:

- Kelemen Judit: „A Comenius Karon folyó tehetséggondozási és TDK tevékenység bemutatása. Absztrakt, Sárospatak, Magyarország, 1 p. 2014. Teljes dokumentum: https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/rovid-kivonat_5422b2db4b99c.pdf
- Kelemen Judit: „A művészeti nevelés jelen(tőség)e.” SÁROSPATAKI PEDAGÓGIAI FÜZETEK 26. pp 51-55. 5 p. 2009. ISSN: 0230 0435; ISBN: 978-963-7299-43-8
- Kelemen Judit: „A Művészeti Nevelési Tanszék”. SÁROSPATAKI PEDAGÓGIAI FÜZETEK 25. pp 153-156. 4 p. 2007. ISSN: 0230 0435 22; ISBN: 978-963-7299-40-7
- Kelemen Judit: „Átvitt értelemben...’ – a zenetanulás transzferhatásai.” In: Karlovitz János Tibor (szerk.) VI. Nemzetközi és Szakmódszertani Konferencia, Štúrovo, Szlovákia, 2018. január 14-15. Program és tartalmi összefoglalók. Komárno, Szlovákia:

- International Research Institute, 2018. p. 49 ISBN: 978-80-89691-51-7
- Kelemen Judit: „'Átvitt értelemben...' – a zenetanulás transzferhatásai.” In: Karlovitz János Tibor (szerk.) *Elmélet és gyakorlat a neveléstudományok és szakmódszertanok köréből*. Komárno, Szlovákia: International Research Institute, 2018. pp. 94-100. 7 p. ISBN: 978-80-89691-52-4
 - Kelemen, Judit: „Introducing Intercultural Elements into Lower Primary Music and Art Education” in: Judit Kádár, Beáta Szép, Krisztina Nagy, Renáta Zsámba (ed.) *International Strategies in Higher Education: Conference proceedings*. Eger, 2014.06.03-2014. 06.05. 83 – 90 ISBN:978-615-5297-24-3
 - Kelemen Judit: „Művészeti eredmények a Comenius Karon”. In: Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar – EKFCCK Tudományos Bizottsága (szerk.) *Az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Karának tudományos és művészeti eredményei. – Magyar Tudomány Ünnepe, 2014*. Eger, Magyarország, EKF Líceum Kiadó, 2015. pp 205-207. 3 p. ISBN: 978-615-5509-26-1
 - Kelemen Judit: „Művészeti nevelés és tehetséggondozás a Comenius Karon.” *BIBLIOTHECA COMENIANA* 18 pp. 173-178. 6 p. 2015. ISSN: 0237-6024
 - Kelemen Judit: „Művészeti nevelés a sárospataki főiskolán”. *ZEMPLÉNI MÚZSA: TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ÉS KULTURÁLIS FOLYÓIRAT* 14 : 4 pp. 61-63. 3 p. 2014. ISSN: 1585-7182 Teljes dokumentum: <http://zemplenimuzsa.hu/honlap/kelemen-judit-muveszeti-neveles-a-sarospataki-foiskolan/>
 - Kelemen, Judit: „The Transfer Effects of Music Learning in the Light of Recent Research” In: K., Nagy Emese; Simándi Szilvia (szerk.) *Sokszínú neveléstudomány*. Eger, Magyarország, EKE Líceum Kiadó, 2018. pp. 165-174. 10 p.
 - Kelemen, Judit: *The Transfer Effects of Music Learning in the Light of Recent Research* in: *Váradi Judit, Szűcs Tímea (szerk.) Művészet és oktatás – a művészet oktatása = Art and Education – Education of the Art: 2. zenepedagógiai konferencia: Absztraktkötet = 2nd Conference of Music Pedagogy: Abstracts*. Debrecen, Magyarország, Debreceni Egyetemi Kiadó, 2018. pp. 31-32. 2 p. ISBN: 978-963-473-983-8

Előadások:

- Kelemen Judit: „A művészeti nevelés jelen(tőség)e” – *A Tudomány Napja Konferencia*. Sárospatak, Magyarország, ME Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, 2009. november 5.
- Kelemen Judit: „'Átvitt értelemben' – a zenetanulás transzferhatásai”. *Elmélet és*

gyakorlat a neveléstudományok és szakmódszertanok köréből. Štúrovo, Szlovákia, International Research Institute s.r.o. Komárno, 2018. január 14-15.

- Kelemen Judit: „Introducing Intercultural Elements into Lower Primary Music and Art Education.” *International Strategies in Higher Education.* Eger, EKF, 2014. június 3 – 5.
- Kelemen Judit: „Művészeti nevelés a Comenius Karon” - *Comenius és a művészet.* A Magyar Comenius Társaság felolvasó ülése. Sárospatak, Magyarország, EKF Comenius Kar, 2014. november 3.

1.2. SÁROSPATAK ZENEI ÖRÖKSÉGE

Sárospatak vonatkozásában szinte magától értetődő a több száz éves, világhírű iskolai hagyomány ápolása, az értékek hangsúlyozása és gondos átörökítése az utókor pedagógusjelöltjei számára.

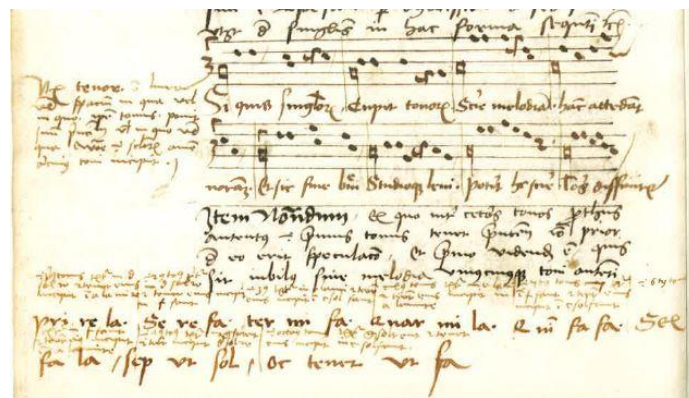
A 2019. esztendő kiemelkedő művelődéstörténeti eseménye volt a Szalkai-kódex hasonmás kiadása. A Sárospatakon keletkezett, Esztergomban őrzött kultúrtörténeti érték tanulmányozása különösen érdekes zenei vonatkozásból, hisz a pataki plébániai iskola zenei tananyagtartalmát és tanítási módszereit is megismerhetjük az 1489/90. tanévben készült iskolás jegyzetek alapján. A kódex nem csupán a sárospataki iskolai nevelés szempontjából jelentős, hanem a magyar neveléstörténet legrégebbi fennmaradt dokumentumát is tisztelhetjük benne. Lapjait forgatva megismerkedhetünk a XV. századi Magyarország egyik kisvárosának plébániai/városi iskolájában tanított tananyag egy részével, valamint a korban alkalmazott tanítási módszerekkel, a rendelkezésre álló pedagógusi eszköztárral.

A Szalkai-kódex valójában egy kolligátum, vagyis azonos méretben készített, asztronómiai, filozófiai-poétikai, retorikai, jogi és zenei témájú, kézzel írott, latin nyelvű 'füzetek' utólagos egybekötésével létrejött kötet. A tananyagtartalomnak megfelelő tagolású füzetek a pataki plébániai iskola tanulójának, a 14/15 éves korú Szalkai Lászlónak a munkái.

Szalkai László ellentmondásokkal tarkított életútjából fontosnak tartjuk megemlíteni, hogy pataki tanulmányait követően szinte rögtön az udvarhoz került, világi és egyházi tekintetben is kimagasló karriert épített, s a politikai élet befolyásos alakjaként végül esztergomi érseki és főkancellári pozíciót töltött be, amikor a mohácsi csatában életét veszítette. Az életútját végig kísérő, a kortársak által is elismert, magas szintű humanista műveltségéhez az alapokat és a folyamatos önképzés igényéhez szükséges indítást minden bizonnyal a pataki iskolában

kapta. Úgy véljük, a pataki iskola és az ottani szellemi környezet – elsősorban Kisvárdai János, a krakkói egyetemen baccalaureusi fokozatot szerző tanító (*rector*) személyét és pedagógus egyéniségét dicsérve – megfelelő alapokat nyújtott számára.

A zenei fejezet tanulmányozása során arról is képet kapunk, hogy a kor reneszánsz szellemiségének megfelelően a világi pályára készülő ifjak számára milyen alapvető fontosságúnak és nélkülözhetetlennek tartották a zenei mesterségbeli tudást, valamint a zenei olvasás-írás magas színvonalú, készségszintű alkalmazását.



Sárospatak zenei örökségének következő kiemelkedő alakja a cseh-morva származású Johann Amos Comenius, aki számos alkalommal hangsúlyozta írásaiban a művészeti nevelés szerepét, valamint a fokozatosság, a szemléletesség és az öntevékenység jelentőségét. A Patakon eltöltött négy esztendő (1650 – 1654) alatt készült tankönyvei közül minden bizonnyal a legismertebb és legnagyobb hatású az *Orbis Sensualium Pictus* és a *Schola Ludus*. Mindkét világhírű alkotás zenei ismereteket is tartalmaz. Az *Orbis Sensualium Pictus* megírásával a körülöttünk lévő teljes világ bemutatásának szándéka vezérelte. Több korabeli hangszer magyarázó rajzát és leírását megtaláljuk a kötetben, a *Schola Ludus* ének-óra színdarabja pedig bemutatja, hogy Comenius idején a pataki diákok a gyakorlatban hogyan alkalmazták a zene alapjairól szóló ismereteiket.

A XVIII. sz-i protestáns kollégiumi diákok által szerzett és/vagy lejegyzett dallamok kéziratos gyűjteményei a melodiáriumok. Előzményként az énekkari tevékenységet tekinthetjük, amely a korabeli dokumentumok alapján, Patakon a század elején már rendszeresen és jó színvonalon működött, s ahol a többszólamú éneklés már általánosnak tekinthető volt. A kórus működése a század végére már szervezeten, szabályok szerint folyt. Kórusévkönyv örökítette meg az énekkar tevékenységét, az elnök pedig elnöki melodiáriumot vezetett, mely egyebek mellett az elnöksége idején keletkezett énekek szövegét és dallamát tartalmazta. Az elnöki feladatok

megkívánta folyamatos repertoár-biztosításhoz azonban nem állt mindig rendelkezése megfelelő mennyiségű kórusdarab, ezért egyfajta önellátás és saját feldolgozás vált szükségessé a kollégiumokban: létrejöttek a melodiáriumok. (Barsi – Szabó, 1984. 38.) E gyűjtemények változó színvonalú dallamainak zenetörténeti jelentősége azonban elsősorban abban áll, hogy „*ez a kollégiumi énegyakorlat őrizte meg számunkra a XVIII. századi magyar ének anyagának legnagyobb és legértékesebb részét: ne feledjük, hogy itt találjuk a kuruc dallamok egyedül hiteles feljegyzését. Ez a kollégiumi énekirodalom a régi magyar verseskönyvek hagyományának egyenes örököse.*” (Bartha, 1932. 277.)

Más vonatkozásban is kiemelkedő a pataki diákok tevékenysége a magyar zenekultúra terén: a XVIII. század végére, ill. a századforduló idejére, az új évszázad elejére esik az első népdalgyűjtő utak dokumentálása. E tevékenységek hatására számos XX. sz-i magyar zeneszerző, zenetudós, kutató folytatta a munkát, mely által Sárospatak zenei öröksége jelentős hatást gyakorolt az ország kulturális életére.

Források:

- Barsi, Ernő – Szabó, Ernő: A pataki kollégium zenei krónikája. Zeneműkiadó, Budapest, 1984.
- Bartha, Dénes: A magyar énekelt vers forrásai Faluditól Horváth Ádámgig. Irodalomtörténeti Közlemények, 42:3. 1932. pp. 275 – 287. http://epa.oszk.hu/00000/00001/00146/pdf/ITK_EPA00001_1932_03_274-287.pdf (2020. március 23.)
- Comenius, Johan Amos: Schola Ludus, Amsterdam, 1657. Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei, FF 230.
- Orbán, József: A sárospataki énekkar története. Sárospatak, 1882.
- Sarbak, Gábor (2019): Bevezető tanulmány. In: *Szalkai-kódex; Szalkai László esztergomi érsek iskoláskönyve*. Sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta Sarbak Gábor. Hasonmás kiadás. Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár–Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény. Esztergom. XI – XXVIII.
- *Szalkai-kódex; Szalkai László esztergomi érsek iskoláskönyve*. (Sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta Sarbak Gábor.) Hasonmás kiadás. Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár–Sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény. Esztergom. Letöltés: http://esztergom.bibliotheca.hu/scan/ms_ii_395/index.html (2020. március 23.)

Saját publikációk, előadások:

- Kelemen Judit: Mátyás-korabeli zenei nevelés Patakon a Szalkai-kódex tükrében. ZEMPLÉNI MÚZSA: TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ÉS KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 20 : 1 pp. 5-25, 21 p. 2020. ISSN: 1585-7182
- Kelemen Judit: „Zenei érdekességek a Szalkai kódexben”. Előadás a Szalkai-kódex hasonmás kiadásának sárospataki kötetbemutatóján. Sárospatak, Római Katolikus Gyűjtemény, 2019. november 20.
- Kelemen Judit: Sárospatak zenei öröksége. ZEMPLÉNI MÚZSA: TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ÉS KULTURÁLIS FOLYÓIRAT 16: 4 pp. 28-36, 9 p. 2016. ISSN: 1585-7182 Teljes dokumentum: <http://zemplenimuzsa.hu/honlap/kelemen-judit-sarospatok-zenei-oroksege/> (2020. március 23.) (A tanulmány a Társadalmi Megújulás Operatív Program *Kutatás, Innováció, Együttműködések – Társadalmi innováció és kutatási hálózatok együttműködésének erősítése az Eszterházy Károly Főiskola, a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Nonprofit Kft. és az Agria TISZK Közhasznú Nonprofit Kft. együttműködésével* címet viselő, TAMOP-4.2.1.D-15/1/KONV-2015-0013 azonosító számú projekt keretében készült.)

1.3. TRADÍCIÓ ÉS INNOVÁCIÓ, TANTÁRGY-PEDAGÓGIA ÉS MÓDSZERTAN

1.3.1. Zenei nevelési irányzatok a XX. századi Európában

(Kodály, Dalcroze, Orff, Suzuki és Willems)

Hazánk zenei nevelése a Kodály Zoltán nevéhez fűződő, világszerte ismert zenepedagógiai koncepcióra épül. Kodály a harmincas évektől fordította figyelmét egyre inkább a zenei nevelés felé. Koncepciója életre szóló programot ad a teljes személyiség zenével történő formálásához, egyúttal a mai magyar zenetanítás alapjának tekinthető. Zenei írásai, tanulmányai, beszédei, rádiónyilatkozatai, zenekritikái jól mutatják az általános zenei műveltség emeléséért, az iskolai énektanítás elismertségéért, általános színvonalának javításáért vívott harcát.

Kodály kortársai közt szerte a világon több zeneszerző vagy zenepedagógus is felismerte a zenetanítás megújításának fontosságát, és lelkesen kezdte saját nemzete zeneoktatásának zenei anyagát és módszertani eszköztárát megújítani. A világszerte ismert és alkalmazott zenei nevelési elképzeléseket tanulmányozva sok hasonlóság fedezhető fel, olykor pedig kifejezett, karakteres különbségeket állapíthatunk meg. A magyar zenei nevelés során egyre gyakrabban

találkozhatunk e mesterek ötleteinek, elképzeléseinek részbeni adaptációjával – ezekre ma már több példát (jót és rosszat egyaránt) láthatunk az ismert közösségi megosztó felületek jóvoltából. Épp ezért különösen fontosnak tartjuk, hogy tanítójelöltjeink értékorientált útmutatást kapjanak a sokszor látványos, de épp módszerességében hiányos vagy vitatható megoldások tekintetében. Az öt zenepedagógiai elképzelés összehasonlítását az alábbiak szerint tartjuk relevánsnak (Bachmann: 1994. 8–13; Hegyi: 1998. 14–18; Kismartony: 1996. 11–15; Kodály: 1982, 1989; Réti: 2012. 137 – 140.; Szőnyi: 1988. 8 – 62; 86 – 98; Widmer: 1994. 19–26.):

- Mindannyian jelentős személyiségformáló erőnek tartják a zenetanulást.
- Mind az öten fontosnak tartják a zenei nevelés minél korábbi elkezdését. Tréfásan (Kodály) vagy ténylegesen (Willems) már a születés előtti időszakra teszik ennek első lépéseit – valójában a szülők zenei hozzáállására, igényességére, zenei kulturáltságára gondolnak.
- Mindannyian hangsúlyozzák a folyamatos zenetanulást, a rendszeresség és a zenélésben való aktív részvétel szükségességét. Míg Kodály és Willems elsősorban az éneklést és a korán megtanított kottaolvasást tartja erre a legmegfelelőbb tevékenységnek, Suzuki kizárólag a hangszertanulástól várja a zenetanulási kedvet, Dalcroze a mozdulatokkal kifejezett, táncos megközelítést tartja üdvöztetőnek, Orff pedig az első hangszeres próbálkozások és táncos, ritmikus megoldások mellett a művészeti ágak együttes jelenlétét tartja kívánatosnak. A zenei tanulmányok előrehaladtával azonban mindegyik pedagógiai elképzelésnek fontos részévé válik az éneklés is. Kodálynál elsősorban az énekes népi gyermekjátékok rendszeres játszása jelenti az ének-zenei órák mozgáslehetőségeit.
- Kodály az egyszólamú éneklést javasolja a zenei tanulmányok kezdetén, amit rövidesen kiegészít az egyszerű kétszólamúság is (*Énekeljünk tisztán!*), az iskolai munkához pedig egyáltalán nem javasolja a zongora használatát. Orff szinte a zenei tanulmányok kezdetétől használja speciális pentaton hangolású ütős hangszereit, később pedig a Blockflötét, továbbá már az egyszerű dallamok énekléséhez javasolja a másik szólam jelenlétét (osztinató- és bourdonkíséret). Dalcroze és Willems zenei nevelésében a zongora és a hangszerén jól improvizáló tanár teljességgel nélkülözhetetlen, Suzuki pedig saját módszerét a hegedűtanításra fejlesztette ki.
- Kodály, Orff és Willems a zenei anyanyelvből kiindulva javasolja a zenetanítás anyagát válogatni – Kodály és Orff eleinte az egyszerű, kishangközű, majd a pentatónia szelvényeiből építkező dallamokat ajánlja, később pedig elsősorban a pentatóniára épülő (saját) népzenei anyagot.
- Az értékes, művészi igényű zene közvetítése zenehallgatás formájában Kodály és Willems koncepciójában jelenik meg markánsan.

- A kórusban való éneklés szintén Kodály és Willems zenei nevelési programjának szerves része.
- Az improvizáció és a zenei fantázia jelentősége elsősorban Dalcroze, Orff és Willems elképzeléseinek megvalósítása során dominál – a Kodály-pedagógusok sajnos nem helyeznek erre kellő hangsúlyt. A hangszeren (főként zongorán) improvizálni jól tudó tanárok Dalcroze és Willems zenei nevelésében nélkülözhetetlenek – a hazai pedagógusképzés sajnos erre sem fordít energiát, pedig vélhetően színesebb és élménydúsabb tanórák születnének a magyar iskolák falain belül is az ilyen képességekkel rendelkező pedagógusok jóvoltából.
- A kottaolvasáshoz Kodály alapfokon a relatív szolmizációt javasolja, amelytől fokozatosan távolodva közelíti meg az abszolút hangnevek (abc-s hangok) használatát. Dalcroze és Willems abszolút szolmizációt használ (a c, cesz és cisz egyaránt dó szolmizáció), Orff pedig a pedagógusra bízta a számára megfelelő, a zenei írás-olvasás tanításához szükséges írásrendszer megválasztását.
- A gyermekek életkori sajátosságaihoz és zenei képességeihez igazodó, több évszázad zenekultúráját felölelő, művészi szempontból is értékes tananyag Kodály, Willems és Suzuki pedagógiájában hangsúlyos. Dalcroze vokális tananyagához főként saját hazájának és korának hangzásvilágából merít, Orff pedig a gyermeki improvizációra építve nem tulajdonít különösebb fontosságot ennek.

1.3.2. Megújulás

A sárospataki iskola neves történeti múltja, valamint a magyar zenepedagógia világszerte való elismertsége egyrészt kötelezi az éne-zenetanárokat az értékek magas színvonalú közvetítésére és átörökítésére, ugyanakkor felveti a folyamatos megújulás kérdését is, hisz a XXI. sz. társadalmi változásai, a digitális eszközök térhódítása, a tanulási szokások átalakulása megköveteli az iskolai nevelés módszertani kultúrájának megújulását is. Ehhez igazodva a pedagógusképzés folyamatos innovációja is szükséges, akár az intézményi keretek közt folyó munkára, akár a szakmai gyakorlat feladataira gondolunk.

Oktatói munkánk elsősorban a tanító- és óvodapedagógusok képzéshez fűződik, ezért e területekhez kapcsolódik szakmai megújító törekvésünk. Az óvodapedagógusképzés vonatkozásában a szakmai gyakorlatra vonatkozó észrevételek, kritikai gondolatok, szakmai ajánlások képezik módszertani munkásságunk gerincét. A tanító szakhoz fűződően az énekzene tantárgypedagógiai tartalmú írások, előadások dominálnak.

Tantárgypedagógia tankönyvünk az alsó tagozatos ének-zenei nevelés tradícióira építve, a játékosság és kreativitás szempontjait előtérbe helyezve készült, mely munkálatok során az elméleti ismeretek szakszerű gyakorlati megvalósításának támogatása volt vezérelvünk. Elsősorban a pedagógusjelöltek mindennapi munkájához készült a tankönyv, melynek logikai felépítése az elméleti tudnivalóktól a gyakorlati módszertani problémák megoldásának bemutatása felé halad, a hangsúlyt az útmutatásra helyezi, segítséget adva lehetőség szerint valamennyi módszertani kérdés megválaszolásához. A könyv tartalmi összetevőinek tekintetében törekedtünk az ének-zenei nevelés hagyományainak és a megváltozott pedagógiai elvárások által megkívánt modernségnek az ötvözésére.

Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni a játék és játékosság jelentőségét az alsó tagozatos ének-zene órákon. A játékdalokat a dal tanítása után mindig el kell játszani, hisz, ahogy a dallamhoz elválaszthatatlanul hozzátartozik a szöveg, úgy a gyermekjátékdalhoz is a mozgás. Arra is törekedni szükséges, hogy a játék néprajzi szempontból hiteles legyen. A tankönyvekben található játékleírások mellett további hasznos segítséget nyújthat a *Magyar Népzene Tára* sorozat I. kötete. Táncdalok esetén a gyermektánc legegyszerűbb táncelemeinek elhagyása is óriási hiba, mert ezzel funkciójától fosztjuk meg a dalt. Mindezek mellett a tanító alapvető néprajzi tájékozottsága is nagyban szükséges, hisz sokszor a játék leírásának ismerete és a vonatkozó néprajzi háttértudás együttesen ad magyarázatot a dal szövegének helyes értelmezésére. Az eszközök, tárgyak neve, bizonyos kifejezések egykor magától értetődő használata a mai gyermekek számára már sokszor ismeretlen vagy teljesen idegenül cseng. A magyar kultúra, a magyar néphagyományok átörökítése akkor természetes a gyermekek számára, ha napi rendszerességgel, oldott formában találkoznak vele.

A didaktikai játékosság a zenei ismeretátadás és készségfejlesztés során kiemelten fontos. A gyermekek megfelelő motiválása, érdeklődésük és figyelmük folyamatos ébrentartása játékos megoldásokkal sem mindig egyszerű, ezek nélkül pedig egyenesen elképzelhetetlen. Különösen fontosnak tartjuk, hogy tanítójelöltjeink a tankönyvben bemutatott példák, módszertani ötletek továbbfejlesztésére is alkalmasak és képesek legyenek, hisz tanítói hivatásuk gyakorlása során folyamatosan változó körülmények közt kell majd megtalálniuk a mindenkori, megfelelő módszeres eljárásokat, megújítani és bővíteni saját módszertani eszköztárukat.

A tankönyv előzményeként 1998-ban, majd 2006-ban házi jegyzet formájában már közzétettünk hasonló jellegű oktatási segédanyagot, így elmondható, hogy több évtizedes

oktatási tapasztalat által csiszolódott, érlelődött a tankönyv végleges változata, amely 2018-ban jelent meg az EKE Líceum Kiadó jóvoltából.

Tankönyvünk megírása óta volt alkalmunk részt venni a *Komplex Alapprogram* művészetalapú iskolai alprogramjának, azon belül az ének-zenei munkacsoportnak a tevékenységében (*Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban*). Mindennapi munkánk során a *Komplex Alapprogram* ének-zenei nevelésre vonatkozó elvei és újításai mellett a *Komplex Instrukciós Program* által nyújtott lehetőségek megismertetése és ének-zene órákon történő alkalmazásának módja is beépült tantárgypedagógiai oktatásunkba.

Források:

- Bachmann, Marie-Laura: Jaques-Dalcroze módszere. In: Parlando, 1994:4. 8–13.
- Hegyi István: Suzuki és zenetanítási filozófiája. In: Módszertani lapok, 1998:2. 14–18.
- Kismartony, Katalin: Willems és Kodály? In: Módszertani lapok, 1996:2. 11–15.
- Kodály, Zoltán: Visszatekintés. Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok. (sajtó alá rendezte és bibliográfiai jegyzetekkel ellátta Bónis Ferenc) I. kötet, Magyar Zenetudomány, 5. Budapest, Zeneműkiadó Vállalat, 1982.
- Kodály, Zoltán: Visszatekintés. Hátrahagyott írások, beszédek, nyilatkozatok. (sajtó alá rendezte és bibliográfiai jegyzetekkel ellátta Bónis Ferenc) III. kötet, Magyar Zenetudomány, 7. Budapest, Zeneműkiadó Vállalat, 1989.
- Réti, Anna – Döbrössy, János (szerk.): Az ének-zene tantárgypedagógiája. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó, 2012.
- Szőnyi, Erzsébet: Zenei nevelési irányzatok a XX. században. Budapest, Tankönyvkiadó, 1988.
- Widmer, Manuela: Orff-Schulwerk – az elemi zene- és mozgásnevelés koncepciója. In: Parlando, 1994:4. 19–26.

Saját publikációk:

- Boldizsárné Kovács Gizella; Császár Lilla; Dobos Zoltánné; Dudás Anna; Filó Melinda; Havasi Tamás; Igric Eszter; Kelemen Judit; Kuspér Judit et al: Megalapozó tanulmány a művészetalapú iskolai programok fejlesztéséhez. Eger, Magyarország, EKE Líceum Kiadó, 2018. 80 p. ISBN: 978155621987 ISBN: 978963496005
- Géczy Andrea, Kalló Zsolt, Kelemen Judit, Lénártné Földes Katalin, Nyerges Tiborné: Játék- és tankockagyűjtemény. In: Kalló, Zsolt, Lénártné, Földes Katalin (szerk.) Alsós

tanítói kézikönyv az ének-zene tantárgy tanításához. Eger, Magyarország, EKE Líceum Kiadó, 2018. pp. 106-117. 12 p.

- Géczy Andrea, Kalló Zsolt, Kelemen Judit, Lénártné Földes Katalin, Nyerges Tiborné: Tanmenet-, tematikus terv- és óraterv-illusztrációk évfolyamonkénti bontásban. In: Kalló, Zsolt, Lénártné, Földes Katalin (szerk.) Alsós tanítói kézikönyv az ének-zene tantárgy tanításához. Eger, Magyarország, EKE Líceum Kiadó, 2018. pp. 20-105. 86 p.
- Kelemen Judit: „Ének-zene tantárgy-pedagógia tanító alapszakos hallgatók számára”, Eger, Magyarország, Líceum Kiadó, 2018. 147 p. ISBN: 978-615-5621-66-6
- Kelemen Judit: „Óvodai zenei nevelés – kérdések és felvetések”. In: Varró Bernadett (szerk.) Az óvodapedagógia aktuális kérdései. Eger, Magyarország, EKE Líceum Kiadó, 2017. p. 15. ISBN: 9786155621659
- Kelemen Judit: „Játékosság és szemléltetés az ének-zene órán.” BIBLIOTHECA COMENIANA 19 pp. 65-74. 2016. ISSN: 0237-6024
- Kelemen Judit: „Az óvodapedagógus- és tanítóképzés hazai változásai – a pataki példa”. PEDAGÓGUSKÉPZÉS: PEDAGÓGUSKÉPZŐK ÉS –TOVÁBBKÉPZŐK FOLYÓIRATA. 12-13: 41-42. pp. 79-91. 13 p. 2015. ISSN: 0133-2570 (TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0005 projekt – „Együttműködés az észak- magyarországi pedagógusképzés minőségi megújításáért”, 2014-2015.)
- Kelemen Judit: „Az óvodapedagógus szakos gyakorlati képzés jelenlegi jellemzőinek vizsgálata, kritikája, országos és kari jellemzők egybevetése.” SÁROSPATAKI PEDAGÓGIAI FÜZETEK különszám, pp 47-68. 22 p. 2015. ISBN: 9786155509346 (TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0005 projekt – „Együttműködés az észak- magyarországi pedagógusképzés minőségi megújításáért”, 2014-2015.)
- Kelemen Judit: „Az óvodapedagógus szak szakmai gyakorlatainak országos összehasonlító elemzése. Absztrakt, Sárospatak, Magyarország, 1. p. 2014. Teljes dokumentum: https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/kelemen_546eaaadf1cce2.pdf (TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0005 projekt – „Együttműködés az észak- magyarországi pedagógusképzés minőségi megújításáért”, 2014-2015.)

Előadások:

- Kelemen Judit: „Interkulturális művészeti nevelés” – *A művészetoktatás létjogosultsága a mindenkori oktatásban*, XV. Nemzetközi Konferencia. Sárospatak, Magyarország, Sárospataki Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, 2018. április 28.

- Kelemen Judit: „Óvodai zenei nevelés – kérdések, felvetések.” *II. Óvodapedagógiai Konferencia*. Jászberény, Magyarország, Eszterházy Károly Egyetem Jászberényi Campus, 2017. június 1.
- Kelemen Judit: „Music Education Without Borders.” *30. International Comeniological Colloquium*. Uhersky Brod, Csehország, 2016. október 12-13.
- Kelemen Judit: „A Folklórhagyományok tanegység bemutatása.” *Innovatív Technológiák Meghonosítása a Hagyományörzés és a hozzá kapcsolódó képzés és kutatás terén* projektzáró konferencia. Sárospatak, Magyarország, Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar, 2015. november 28. (TÁMOP-3.2.15-15 projekt – „Hagyományörzés az országosan kiemelt térségekben”; *Innovatív technológiák meghonosítása a hagyományörzés és a hozzá kapcsolódó képzés és kutatás terén*)
- Kelemen Judit: „Játékosság és szemléltetés az ének-zene órákon.” *Comenius és a játék*. A Magyar Comenius Társaság felolvasó ülése. Sárospatak, Magyarország, Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar, 2015. november 4.
- Kelemen Judit: „A tanító és óvodapedagógus szak fejlesztése az Eszterházy Károly Főiskolán.” *PÁRBESZÉD - A köz- és felsőoktatás kapcsolata a pedagógusképzésben c.* konferencia, Eger, EKF, 2015. március 5. (TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0005 projekt – „Együttműködés az észak- magyarországi pedagógusképzés minőségi megújításáért”, 2014-2015.)
- Kelemen Judit: „Az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kara óvodapedagógus képzésének intézményi szintű bemutatása és szakmai ajánlásai.” *Az óvodapedagógus-képzés időszerű kérdései - tartalmi és szerkezeti megújulás a XXI. század kihívásaira reagálva*, I. Nemzetközi Kisgyermek-nevelési Konferencia. Kaposvár, Magyarország, Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar, 2015. febr. 5.
- Kelemen Judit: „Az óvodapedagógus képzés megújításának eredményei, az EKF óvodapedagógusi képzési programja.” *Képzés és tudomány az óvodapedagógia terén*; óvodapedagógus szakmai nap. Eger, Magyarország, Eszterházy Károly Főiskola, 2015. január 28. (TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0005 projekt – „Együttműködés az észak-magyarországi pedagógusképzés minőségi megújításáért”, 2014-2015.)
- Kelemen Judit: „Az óvodapedagógus szak szakmai gyakorlatainak országos összehasonlító elemzése.” *Az óvodapedagógus és tanító szak megújítása c.* tudományos és szakmai regionális konferencia. Sárospatak, Magyarország, EKF Comenius Kar, 2014. november 27. (TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0005 projekt – „Együttműködés az észak- magyarországi pedagógusképzés minőségi megújításáért”, 2014-2015.)

- Kelemen Judit: „Zene és informatika.” *Játssz velünk informatikát!* informatikai konferencia. Sárospatak, Magyarország, ME Comenius Főiskolai Kar, 2012. április 29.

2.4. SZAKMAI-KÖZÉLETI MEGJELENÉSEK

Több olyan felkérésnek is eleget kell tennünk, amelyek nem fűződnek szorosan szakmódszertani jellegű témákhoz. Akár egy vezetőtárs emlékére írt búcsúzó szöveg, akár az intézmény szervezeti bemutatása vagy kiadványokhoz előszó megfogalmazása, de zenetörténeti vonatkozású témához kapcsolódó, aktuális eseményre reagálás is lehet a felkérés tárgya – ha alkalom kínálkozik rá, igyekszünk ezeket a tanulmányokat is szélesebb közönség elé tárni. E változatos területet felölelő publikációk, előadások a szerzői sokoldalúságot is felvillantják a doktori disszertáció megszerzését követő időszakból.

Publikációk:

- Kelemen Judit: „160 éves a sárospataki pedagógusképzés” in: Toma Kornélia; Bednarik László; Podlovics Éva Lívia (szerk.) *Sárospataki Pedagógiai Füzetek, 27 – Iskola a határon*. Eger, Magyarország, Líceum Kiadó, 2018. pp. 9-14. 6 p. ISSN: 0230-0435; ISBN: 978-615-5621-68-0
- Hauser Zoltán - Kelemen Judit: „A Comenius Kar az Eszterházy Károly Főiskola szervezeti keretében”. BIBLIOTHECA COMENIANA 18 pp. 105-106, 2 p. 2015. ISSN: 0237-6024
- Kelemen Judit: „Az angol madrigál aranykora I. Erzsébet udvarában. In. Lőrinc Ildikó (szerk.) XII. Apáczai Napok Nemzetközi Tudományos Konferencia, 2008. A reneszánsz értékei – az értékek reneszánsza. Győr, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, 2009. pp. 375-380, 6 p.
- Darnos István; Benkéné, Speck Juianna (táncírás); Kelemen Judit (dalok lejegyzése); Mazug Péter (dalok lejegyzése); Darnos István: *Füzér táncai és táncélete*. Sárospatak, Szerzői kiadás, 2006. 161 p. ISBN: 9632290720

Előadások:

- Kelemen Judit: „A sárospataki pedagógusképzés 160 esztendeje” – *A Magyar Tudomány Ünnepe 2018 – A magyar tanítóképzés történeti horizontján, konferencia*. Eger, EKE, 2018. november 29.
- Kelemen Judit: „Liszt Ferenc, a hazafi” – *A Tudomány Napja Konferencia*. Sárospatak, ME Comenius Főiskolai Kar, 2011. november 18.
- Kelemen Judit: “Az angol madrigál aranykora I. Erzsébet udvarában” – Apáczai Napok, XI. Nemzetközi Tudományos Konferencia, *A reneszánsz értékei – Az értékek reneszánsza*. Győr, Magyarország, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, 2008. október 21.
- Kelemen Judit: „A 'Verse anthemek a Stuart-restauráció idején (1660-1695)' c. doktori értekezés bemutatása” – *A Tudomány Napja Konferencia*. Sárospatak, ME Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, 2007. november 7.

2.5. MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉG

A doktori fokozat (DLA; Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, 2006.) megszerzését követően is tudatosan törekedtünk arra, hogy – bár mindennapos munkánk során hangsúlyosan jelennek meg a zenei neveléssel összefüggő módszertani és tantárgypedagógiai feladatok – a folyamatos művészi munka is megfelelő hangsúllyal legyen jelen tevékenységünkben. E sajátos „szakmai kétarcúság” jól kiegészíti egymást, hisz az előadóművészi gyakorlatban több, eredetileg pedagógiai célzattal megfogalmazott ismeret, ötlet alkalmazására van lehetőség, továbbá a kórusművek betanítása, előadása során szerzett tapasztalatokat is kiválóan lehet hasznosítani a pedagógiai munka során tanácsok, információk formájában.

Hangversenyek, fellépések

- Kelemen Judit: III. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, kórusvezénylés. Erdőhorváti, református templom, 2019. április 27.
- Kelemen Judit: III. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, kórusvezénylés. Széphalom, A Magyar Nyelv Múzeuma, 2019. április 27.
- Kelemen Judit: III. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, Nyitóhangverseny, kórusvezénylés. Sárospatak, Bazilika Minor, 2019. április 26.
- Kelemen Judit: XXIX. Miskolci Nemzetközi Kamarakórus-fesztivál, Nyitóhangverseny,

- kórusvezénylés. Miskolc, Mindszenti templom, 2018. május 11.
- Kelemen Judit: II. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, kórusvezénylés. Tolcsva, Szirmay-Waldbott Kastély, 2018. április 29.
 - Kelemen Judit: II. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, kórusvezénylés. Sárospatak, Bazilika Minor, 2018. április 28.
 - Kelemen Judit: A Reformáció 500. évfordulója. önálló hangverseny, kórusvezénylés. Marktbüchne, Eisenach, Németország, 2017. május 7.
 - Kelemen Judit: A Reformáció 500. évfordulója. önálló hangverseny, kórusvezénylés. Marktbüchne, Eisenach, Németország, 2017. május 4.
 - Kelemen Judit: I. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, kórusvezénylés. Hercegkút, 2017. április 1.
 - Kelemen Judit: I. Sárospataki Nemzetközi Kórusfesztivál, Nyitóhangverseny, kórusvezénylés. Sárospatak, Bazilika Minor, 2017. március 31.
 - Kelemen Judit: I. Miskolci Adventi Fesztivál, kórusvezénylés. Miskolc, Jezsuita templom, 2016. december 17.
 - Kelemen Judit: Húsvéti Hangversenysorozat (Miskolc, Sárospatak, Sátoraljaújhely), kórusvezénylés. Sárospatak, Református Kollégium Imaterme, 2016. március 28.
 - Kelemen Judit: XXVII. Miskolci Nemzetközi Kamarakórus-fesztivál, kórusvezénylés. Miskolc, Minorita templom, 2016. március 13.
 - Kelemen Judit: Jótékonyági hangverseny a sárospataki Bazilika orgonájának javára, kórusvezénylés. Sárospatak, Bazilika Minor, 2015. november 15.
 - Kelemen Judit: Pódiumkoncert (önálló) – a Gaudium Musici Női Kamarakórus 10. születésnap hangversenye, kórusvezénylés. Sárospatak, A Művelődés Háza, 2014. december 3.
 - Kelemen Judit: Ünnepi hangverseny Szent Erzsébet tiszteletére (önálló), VI. Őszi Szent Erzsébet Napok, kórusvezénylés. Sárospatak, Várkapolna, 2013. november 19.
 - Kelemen Judit: VII. Nemzetközi Kórusfesztivál, KÓTA országos minősítő hangversenye („arany dicsérettel”). Sátoraljaújhely, Városi Önkormányzat, Díszterem, 2013. szeptember 21.
 - Kelemen Judit: XXIV. Miskolci Nemzetközi Kamarakórus-fesztivál, kórusvezénylés. Sárospatak, Református Kollégium, Imaterem, 2013. április 14.
 - Kelemen Judit: Zempléni Művészeti Fesztivál, záróhangverseny. Händel: Messiás – a sárospataki kórustagok betanítása, valamint a hangversenyen való közreműködés kórusénekesként. Sárospatak, Várudvar, 2012. augusztus 19.

- Kelemen Judit: Kórushangverseny (önálló), kórusvezénylés. Sárospatak, Szent Erzsébet Ház, 2012. május 17.
- Kelemen Judit: XXII. Miskolci Nemzetközi Kamarakórus-fesztivál, kórusvezénylés. Sárospatak, Református Teológiai Akadémia, 2011. márc. 27.
- Kelemen Judit: Ünnepi díszhangverseny (önálló), III. Őszi Szent Erzsébet Napok, kórusvezénylés. Sárospatak, Szent Erzsébet Ház, 2010. november 18.
- Kelemen Judit: Reneszánsz hangverseny (önálló), kórusvezénylés és blockflöte együttesben közreműködés. Sárospatak, A Művelődés Háza, 2010. szeptember 22.
- Kelemen Judit: Kórushangverseny (önálló), kórusvezénylés. Sárospatak, Bazilika Minor, 2010. május 30.
- Kelemen Judit: Zenetanári hangverseny, négykezes zongorajáték. Sárospatak, Farkas Ferenc Művészeti Iskola, 2010. április 26.
- Kelemen Judit: Bárdos Lajos Regionális Emlékhangverseny, kórusvezénylés. Sárospatak, református templom, 2009. október 23.
- Kelemen Judit: „A Biblia Éve” – kórushangverseny (önálló), vezénylés. Ricse, Művelődési Ház, 2009. május 28.
- Kelemen Judit: XX. Miskolci Nemzetközi Kamarakórus-fesztivál, kórusvezénylés. Sárospatak, Református Kollégium Imaterme, 2009. április 25.
- Kelemen Judit: Mária-napi hangverseny (önálló), kórusvezénylés. Sárospatak, , Bazilika Minor, 2008. szeptember 24.
- Kelemen Judit: Apáczai Napok, XI. Nemzetközi Tudományos Konferencia, zenetanári hangverseny, négykezes zongorajáték. Győr, Magyarország, Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, 2008. október 21.
- Kelemen Judit: 150 éves az önálló sárospataki tanítóképzés – ünnepi hangverseny, négykezes zongorajáték. Sárospatak, Magyarország, ME Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, 2007. május 25.
- Kelemen Judit: 150 éves az önálló sárospataki tanítóképzés – ünnepi hangverseny, kórusvezénylés. Sárospatak, Magyarország, ME Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar, 2007. május 25.
- Kelemen Judit: XVIII. Miskolci Nemzetközi Kamarakórus-fesztivál (egyúttal rádiófelvétel is), kórusvezénylés. Miskolc, Magyarország, diósgyőri református templom, 2007. április 15.